

SMLOUVY KRÁLOVÉDVORSKÝCH MĚŠŤANŮ V LETECH 1576–1613

Barbora HERČÍKOVÁ

Cílem studie¹⁾ je představit smluvní problematiku královédvorských měšťanů na přelomu 16. a 17. století. Materiálově studie vychází zejména z komplexní analýzy knihy smluv a přátelských porovnáání z let 1576–1613 ze Dvora Králové nad Labem. Dále je doplněna o zápisy některých dalších městských knih.²⁾ Komplementární součástí je také zpřístupnění obsahu smluv pomocí registového katalogu.³⁾ Na příkladu malého královského města autorka poukazuje na možná úskalí výzkumu pramenů městské provenience, zejména na to, že v městské kanceláři nemusely být všechny zápisy vedeny v rámci jednoho pramene. Knihy podobné povahy jako kniha smluv se dochovaly také v Náchodě⁴⁾ nebo Litomyšli.⁵⁾ Podrobný soupis z východočeské oblasti však zatím schází.

1) Výzkum byl financován ze Specifického výzkumu č. 2122 Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové. Studie využila databázi Czech Medieval Sources online, kterou poskytuje výzkumná infrastruktura LINDAT/CLARIAH-CZ (<https://lindat.cz>) podporovaná MŠMT ČR (projekt č. LM2018101).

2) Státní okresní archiv Trutnov (dále SOKA Trutnov), Archiv města Dvůr Králové nad Labem (dále AMDKnL), Trhová kniha z let 1566–1582, inv. č. 24, kn. 14; SOKA Trutnov, AMDKnL, Trhová kniha z let 1578–1605, inv. č. 25, kn. 15; SOKA Trutnov, AMDKnL, Trhová kniha z let 1590–1619, inv. č. 26, kn. 16; SOKA Trutnov, AMDKnL, Kniha kšaftů z let 1571–1720, inv. č. 70, kn. 60.

3) Vydávání pramenů městské provenience patří mezi tradiční aktivity archivářů a historiků. Registové katalogy nejčastěji doplňují studie jako textové výběrové edice. Mezi nejvýznamnější ediční projekty posledních let patří projekt Libri Civitatis. Dosavadním posledním edičním počinem jsou knihy chebské zemské berně z let 1438 a 1456. Tomáš KLÍR a kol. (edd.), *Knihy chebské zemské berně z let 1438 a 1456*, Praha – Ústí nad Labem – Dolní Břežany 2016.

4) Státní okresní archiv Náchod (dále SOKA Náchod), Archiv města (dále AM) Náchod, Kniha přátelských smluv a narovnáání z let 1536–1581, kn. 22, inv. č. 403; SOKA Náchod, AM Náchod, Kniha přátelských smluv a narovnáání z let 1588–1676, kn. 23, inv. č. 404. V bakalářské práci se jím okrajově věnoval Petr ŠMÍD, *Kriminální, hrdelní soudnictví a každodenní život na panství Náchod v letech 1513–1618*, bakalářská práce na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, Praha 2009.

5) Michal SEVERA, *Kniha dluhopisů a přátelských smluv Liber obligationum et vadimoniorum ac successionum města Litomyšle z let 1581–1647*, Sborník prací východočeských archivů 16, 2018, s. 13–32.

Z hlediska typologie městských knih, jejíž základy položil Václav Vojtíšek,⁶⁾ náleží pramen mezi knihy soudnictví sporného. Specializuje se na ubrmanské či přátelské smlouvy, kterými měšťané řešili své spory v oblasti dědických práv či ve sféře cti. Ze všech úředních knih dochovaných ve Dvoře Králové nad Labem z předbělohorského období se jako jediná zaměřuje na tuto oblast. Jak ale dokázal výzkum, nemusely být všechny zápisy vedeny v rámci jednoho specializovaného pramene. Z toho důvodu se seznámíme i se třemi trhovými knihami a kšaftovní knihou,⁷⁾ které byly vedeny kontinuálně s knihou smluv. Agenda ubrmanských smluv se po roce 1579 řídila stejně jako jiné právní záležitosti měšťanů Koldínovými městskými právy.⁸⁾

Prostředí Dvora Králové od 70. let 16. století do počátku 17. století

Královské věnné město Dvůr Králové vzniklo na horním toku řeky Labe v Královédvorské kotlině. Leží necelých 20 km od Trutnova a 35 km od Hradce Králové, také věnných měst. Půdorys města byl malý a v jeho okolí se nacházela nevelká předměstí. Ve sledovaném období ovlivnil vnitřní podobu a vývoj města požár v roce 1572, po kterém se přistoupilo ke stavbě kamenné radnice, kde později docházelo k zápisům do knihy.⁹⁾ Do té doby se ve městě vyskytovala převážně dřevěná zástavba. Za obět padly ohni také některé městské knihy.¹⁰⁾ S ničivými následky se město vypořádávalo

6) Václav VOJTÍŠEK, *O studiu městských knih českých*, in: Zdeněk Fiala (ed.), Výbor rozprav a studií, Praha 1953, s. 52–85. Dělení městských knih rozvinuli další autoři, naposledy se jim věnovala Ludmila Sulitková na příkladu středověkých brněnských knih. Viz František ROUBÍK – Antonín HAAS – Josef KOLLMANN – Zdeněk FIALA, *Slovníček archivní terminologie*, Praha 1954; Jiří ČÁREK – Bořivoj LÚŽEK, *Názvosloví městských knih v severozápadních Čechách*, Sborník archivních prací 18, 1968, s. 452–477; Rostislav NOVÝ a kol., *Soupis městských knih českých od roku 1310 do roku 1526*, Acta Universitatis Carolinae – Philosophica et historica 4, Praha 1963; Ludmila SULITKOVÁ, *Vývoj městských knih v Brně ve středověku (v kontextu vývoje městských knih v českých zemích)*, Praha 2004.

7) Ty ovšem náleží mezi knihy soudnictví nesporného.

8) K této problematice viz Karel MALÝ a kol. (edd.), *Práva městská království českého. Edice s komentářem*, Praha 2013; Karel MALÝ – Jiří SOUŠA (edd.), *Městské právo ve střední Evropě. Sborník příspěvků z mezinárodní právnické konference „Práva městská království českého“ z 19.–21. září 2011*, Praha 2013; Jiří ŠTANCL (ed.), *Pavel Kristián z Koldína*, Klatovy 2015.

9) Jindřich FRANCEK, *Zločin a trest ve Dvoře Králové nad Labem*, Trutnov 2010, s. 10.

10) Konkrétně víme o ztrátě berničních a šosovních register. SOKA Trutnov, AMDKNL, Trhová kniha z let 1566–1582, inv. č. 24, kn. 14, fol. 247r.

po dlouhý čas, jak dokazují zmínky o spáleništích v trhovách knihách ještě v roce 1581.¹¹⁾ Z pramenů se dozvídáme, že na některých místech také byly poškozené městské hradby.¹²⁾ Zrychlení obnovy škod zkomplikovala epidemie moru v roce 1582, kvůli které byl rozšířen hřbitov u kostela sv. Kříže¹³⁾ a snad mělo dojít až k poloviční redukci obyvatelstva.¹⁴⁾ Další morová epidemie zasáhla Dvůr v roce 1599.¹⁵⁾

Ke zlepšení prosperity města a povzbuzení jeho ekonomické činnosti měl přispět třetí výroční trh na den Boží Moudrosti, udělený v roce 1588.¹⁶⁾ Výroční trhy byly významnou událostí nejen pro řemeslníky usedlé ve městě. Již od středověku se ve Dvoře nad Labem konaly dva výroční trhy, a to na svatou Ludmilu¹⁷⁾ a před svatodušními svátky.¹⁸⁾

I přes panovníkovu snahu o prosperitu města se Dvorská nadále potýkali s finančními problémy, jak dokazuje prodej obecního dvoru v Záběhově v roce 1600 či prodej obecní lázně v roce 1602. Navzdory nedostatku financí se městská rada snažila o zlepšení stávající situace tím, že získávala městu nový stálý příjem, a proto k roku 1606 zakoupila manský statek Podhoří, který o dva roky později proměnila ve statek zpupný.¹⁹⁾

Výše zmíněné aspekty spolu s celkovým oslabením ekonomické činnosti a zdaněním, které se zvyšovalo v souvislosti s tureckým nebezpečím již za vlády Maxmiliána II. a za Rudolfa II. pokračovalo, se negativně odrazily v majetkovém zajištění obyvatel i celé městské obce.²⁰⁾ I přes nepříznivé

11) Tamtéž, fol. 395v.

12) SOKA Trutnov, AMDKnL, Registra obecního shromáždění, odkladů a obnovení městské rady a cechmistrů 1574–1633, inv. č. 15, kn. č. 5, fol. 20r.

13) SOKA Trutnov, AMDKnL, Trhová kniha z let 1578–1605, inv. č. 25, kn. 15, fol. 123v.

14) Aktuálně se tomuto tématu věnovala například Jana VOJTÍŠKOVÁ, *Morová epidemie v Hradci Králové roku 1599. Případová studie k raně novověkým morovým ranám v českých zemích*, Královéhradecko 12, 2021, s. 163–172.

15) Tomáš HALÍK, *Dějiny Dvora Králové nad Labem*, Dvůr Králové 1926, s. 36.

16) Národní archiv Praha, Stará Manipulace, inv. č. 2682, sign. P106.

17) Právo výročního trhu udělil městu Ladislav Pohrobek v roce 1454. Viz Jaromír ČELAKOVSKÝ – Gustav FRIDRICH (edd.), *Codex iuris municipalis regni Bohemiae III (Privilegia regalium civitatum provincialium annorum 1420–1526)* (dále *CIM III*), Praha 1948, s. 634, č. 374.

18) Milost druhého výročního trhu město získalo od Vladislava Jagellonského roku 1497. Viz J. ČELAKOVSKÝ – G. FRIDRICH (edd.), *CIM III*, s. 870, č. 514.

19) Robert ŠIMŮNEK a kol., *Historický atlas měst České republiky*, Sv. 34. Dvůr Králové nad Labem, Praha 2022, s. 13.

20) Antonín SCHULZ, *Archivní prameny ku poznání života i strážně na širém Královédvorskú od smrti Husovy až do doby Koniášovy*, Dvůr Králové

podmínky se počet obyvatel zvyšoval. V druhé polovině 16. století se Dvůr Králové řadil do kategorie nejmenších královských měst. V roce 1567 bylo přiznáno 153 domů, ale k roku 1598 císařský rychtář Václav Ješek nahlásil 195 domů.²¹⁾ Před rokem 1620 se mohlo město přiblížit k hranici 2 000 obyvatel.²²⁾

Diplomatická analýza Knihy smluv a přátelských porovnání

Přístupme k diplomatické analýze jednotlivých pramenů, která nám umožní stanovit jejich historickou hodnotu. Nejprve se seznámíme podrobněji s knihou smluv, která tvoří páteř celého výzkumu, a poté stručněji s doplňujícími prameny – třemi trhovými knihami (I. 1566–1582, II. 1578–1605, III. 1590–1619) a knihou kšaftů (1571–1720).

Kniha smluv a porovnání přátelských je papírová o rozměrech 16,5 × 21,5 cm, opatřená novodobou polokoženou vazbou. Celkem obsahuje 187 folií. Na první straně nalezneme dobový název *Knihy smluv a porovnání přátelských všelijakejch roku 1576 založený* a přitištěnou městskou pečeť. Prvních šest listů tvoří rejstřík, který je až na dvě výjimky prázdný.²³⁾ Na základě diplomatického rozboru se zdá, že je pramen kompletní. Pro léta 1578, 1582, 1596 a 1602–1605 však agenda schází.

Foliace je dvojího typu. Původní byla vedena průběžně, z toho důvodu se zdá, že pramen nevykazuje torzovitost. Ke konci knihy jsou některá folia přeházená a jiná se opakují (například folia 161–167). Lze předpokládat, že se jedná o chybu písaře. Novodobá foliace je zapsána v horním rohu tužkou až od folia 166, zřejmě pro lepší orientaci, protože od tohoto místa je původní foliace nespolehlivá. Nutné je také říct, že mnoho folií zůstalo nepopsaných.²⁴⁾ Většinou se jedná o zadní strany, je možné, že písař chtěl

nad Labem 1913, s. 20–24. K této problematice Jaroslav PÁNEK, *Turecké nebezpečí a předbělohorská česká společnost*, Studia Comeniana et historica: Časopis Muzea J. A. Komenského v Uherském Brodě pro komeniologii, historii 16., 17. a 18. století a regionální dějepis moravsko-slovenského pomezí 11 (23), 1981, s. 53–72.

21) V Hradci Králové bylo v témže roce oznámeno 682 domů a v Jaroměři 274 domů. František DVORSKÝ, *O počtu domů v Praze a v královských městech v Čechách v 16.–19. století*, Praha 1882, s. 21–23.

22) R. ŠIMŮNEK a kol., *Historický atlas měst České republiky*, sv. 34, s. 12.

23) Jedná se o poznámku o zápisu Johany Pilařky, psanou kurentem, a zápis o prodeji hub na fol. 129.

24) Konkrétně se jedná o folia 5v, 7, 10v, 13v, 15r, 32v, 37, 45v, 48v, 51v, 52, 54, 58, 69v, 71v, 76v, 83v, 89v, 91, 94, 96, 99v, 104v, 106v, 108, 116v, 118v, 120v, 122, 124v, 127v, 130v, 133v, 138v.

začít další zápis na novém listě, nebo si nechal prostor pro pozdější možné poznámky. Na poslední straně nalezneme záznam o uzavření knihy v roce 1850. Pramen je psán českou novogotickou kurzivou a polokurzivou druhé poloviny 16. století. Ojedinele se vyskytuje i humanistické písmo, a to pouze ve slovech latinských. Jazykem knihy je čeština. Latinu bychom našli pouze v datacích a němčina se až na poznámku z roku 1850 neobjevuje. Nadpisy jsou psány buď zbežně, nebo kresleným novogotickým písmem.

Knihu založil v roce 1576 písař A, Václav Chlumecký. V letech 1594–1595 nalezneme v sedmi zápisech ještě písaře B. Zajímavé je, že nadpisy či některé poznámky v těchto letech zaznamenal Václav Chlumecký. V městské kanceláři tedy pro tu dobu mohli oba působit současně, nebo písaře B zastupoval v době jeho nepřítomnosti. V jednom ze zápisů vystupuje Václav Chlumecký i jako smírce. V letech 1599–1602²⁵⁾ zapisoval do knihy písař C. Podle folia 132r jej identifikujeme jako Jakuba Kuspise²⁶⁾ Roudnického. Čtvrtý rukopis z let 1606–1615 náleží radnímu písaři Janu Andrlému (písař D).²⁷⁾ V letech 1611–1612 doplnil Jana Andrle písař E, kterého neznáme jménem.

Tab. 1: Chronologické zařazení stálých písařů

Stálí písaři	Léta	Folia
Písař A (Václav Chlumecký)	1576–1598	1–85, 88–99, 109–127
Písař B	1594–1595	100–107
Písař C (Jakub Kuspis Roudnický)	1599–1602	129–140
Písař D (Jan Andrle)	1606–1615	141–146, 149v–150, 152–160, 173–176, 178–179
Písař E	1611–1612	160v–172, 177–178

Paleografická analýza ukázala, že se v knize nachází dalších pět písařských rukou. Každý z těchto písařů vložil pouze jeden zápis. Zřejmě by se mohlo jednat o zápisy konšelů, kteří tak jednali v době písařovy nepřítomnosti, nebo pokud sám písař z různých důvodů zápis nemohl provést.²⁸⁾

25) V zápisech do roku 1601, 1602 v poznámce.

26) V literatuře se vyskytuje také forma Kušpis; viz A. SCHULZ, *Archivní prameny*, s. 101. V knize se objevuje jako Kuspis.

27) V zápisech do roku 1613, 1615 v poznámce.

28) Podobná praxe pravděpodobně fungovala i v jiných městech. Jak L. Sulitková a H. Jordánková upozornily ve své studii o brněnské kanceláři, jednání byla vedena pod přísahou a svázána mlčenlivostí. Nikdo vně jednání rady ne-

Tento příklad můžeme spatřit v zápise u písaře H. Radní písař Jan Andrlé není autorem zápisu, protože se ho jednání bezprostředně týkalo.²⁹⁾

Tab. 2: Chronologické zařazení dalších písařů

Písaři jednoho zápisu	Rok	Folia
Písař F	1592	86v–87r
Písař G	1598	128r
Písař H	1606	148r
Písař I	1608	151
Písař J	1612	178

Pramen patří mezi knihy soudní agendy sporné, o to zajímavější je, že část zápisů se nachází v trhovách knihách, které se specializují na agendu nespornou. Paleografická analýza dokládá, že zápisy jsou čistopisy. V některých případech je mezi datem smlouvy a jejím ingrosováním do knihy i lhůta několika měsíců. Není jasné, z jakého důvodu došlo k tak velké prodlevě. Typem zápisů by se kniha dala zařadit mezi rychtářské knihy, které se dochovaly v jiných městech.³⁰⁾ Zápisy jsou však iniciovány městskou radou. Městský či císařský rychtář se zde objevuje zřídka a téměř vždy v roli smírce. Z toho důvodu by spíše spadala do jurisdikce městské rady,³¹⁾ čemuž nasvědčují i formule „*při právě pana purkmistra a panů na rathauze*“³²⁾ či „*při právě pana purkmistra a pánů města tohoto*“³³⁾ případně „*před panem rychtářem Jeho Milosti císaře a panem purkmistrem a pány v plné radě*“.³⁴⁾

mohl mít ke knihám přístup. Viz H. JORDÁNKOVÁ – L. SULITKOVÁ, *Brněnská městská kancelář*, s. 436.

29) Viz v registrovém katalogu rok 1606.

30) Hana JORDÁNKOVÁ – Ludmila SULITKOVÁ, *Rychtářské knihy z Archivu města Brna jako významné prameny k výzkumu kriminality v raném novověku*, *Časopis Matice moravské* 120, 2001, s. 175–186; Dalibor JANIŠ, *Spory o čest kroměřížských měšťanů v 16. století. Sonda do právních poměrů biskupského rezidenčního města*, in: Tomáš Borovský – Dalibor Janiš – Michaela Malaniková a kol. (edd.), *Spory o čest ve středověku a raném novověku*, Brno 2010, s. 151–170; Michaela KOKOJANOVÁ, *Trestní případy v nejstarší knize prostějovských rychtářů*, in: Jindřich Francek (ed.), *Hrdelní soudnictví českých zemí v 16.–18. století*, Pardubice 1996, s. 165–179; Antonín VERBÍK, *Rychtářské knihy města Znojma z první poloviny 15. století*, *Sborník archivních prací* 31, 1981, č. 1, s. 53–74.

31) Podobně jako městská kniha v Pacově, viz Pavel HOLUB (ed.), *Pamětní kniha města Pacova 1473–1712*, Ústí nad Labem 2015.

32) SOkA Trutnov, AMDKnL, Kniha smluv a přátelských porovnání z let 1576–1613, inv. č. 68, kn. 58, fol. 147.

33) Tamtéž, fol. 14.

34) Tamtéž, fol. 162v.

Kniha obsahuje celkem 111 zápisů různé povahy. Převážnou část tvoří ubrmanské či přátelské smlouvy, za jejichž účelem byla založena. Tematická pestrost jednotlivých záznamů ukazuje, jaké všechny spory se daly řešit touto formou. Největší zastoupení mají ubrmanské smlouvy řešící urážky na cti. Méně početné jsou úmluvy o dědictví a poslední hojnější skupinu tvoří dluhy a spory o majetek. Jiné záležitosti čítají po jednom zápisu. Nachází se zde například přiznání vězně nebo obecní nařízení ohledně kázně obyvatelstva.

Tab. 3: Zastoupení jednotlivých zápisů

Charakter zápisu	Počet
nářek na cti	48
dědictví	37
fixace dluhu nemovitosti	8
smlouva o majetek	8
obecní snešení	2
kvittance	1
obeslání	1
přiznání vězně	1
zápůjčka	1
spor o sirotčí peníze	1
smlouva o věno	1
smlouva o pronájmu	1
vyplacení zástavy	1

V rámci knihy rozeznáváme tři typy smluv. První jsou dohody vycházející z iniciativy samotných aktérů, kteří je uzavírají jako projev dobré vůle. Ty se mnohdy děly například v domě purkmistra a nenalezneme zde smírce. Velmi často měly předcházet sporům o majetek či dědictví, případně je řešit. Jako příklad lze uvést dohodu Daniela Ramše a Kateřiny, vdovy po Pavlu Trubačovi, kteří se domluvili na podmínkách splacení Danielova dluhu 8 kop a 17 grošů.³⁵⁾

Druhým typem jsou již přátelské smlouvy v pravém slova smyslu. Ty měly vyřešit spory mimosoudní dohodou, aby žádný z přítomných nebyl krácen na své cti. K uzavření této smlouvy bylo využito institutu smírců neboli

35) SOKA Trutnov, AMDKnL, Kniha smluv a přátelských porovnání z let 1576–1613, inv. č. 68, kn. 58, fol. 79. (9. 12. 1591).

ubrmanů, které si každá strana pro usmíření zvolila. Ti se měli postarat o spravedlivé vyřešení sporu. Jejich rozhodnutí bylo závazné a mnohdy se smlouva ošetřila i pokutou jako výstrahou pro případné porušení. Velmi často vystupují v roli smírců členové městské rady. Kromě hrozby snížení cti byly dalším důvodem, proč se lidé nechťeli pouštět do vleklých soudních sporů, vysoké finanční náklady, které se s tím pojily a stoupaly s prodlužující se dobou soudního řízení. Poškození museli zvážit, jaké by byly náklady a jaký užitek ze soudního sporu. Navíc hrozilo, že se poražená strana odvolá k apelačnímu soudu, kde by soudní výlohy ještě vzrostly.³⁶⁾ Tímto způsobem se uzavíraly jak spory o majetek (např. dědictví),³⁷⁾ tak o čest.³⁸⁾

Třetí typ představují ubrmanské smlouvy sjednané v průběhu, nebo jako výsledek soudního řízení.³⁹⁾ Svědčí o tom několikadenní tresty vězení, které byly v mnoha případech uděleny. Ve všech zápisech je však zmíněno, že vězení nemá postiženého zlehčit na cti. Trest vězení je udělen jako výstraha ostatním. Primárně se purkmistr a konšelé snažili udržovat klid a sociální smír ve společnosti. Výzkum na pardubickém panství prokázal, že městská rada opakovaně vyzývala obě strany k uzavření přátelské smlouvy i v průběhu soudního jednání. Snažili se apelovat zejména na morální hodnoty a nutnost dobrých sousedských vztahů.⁴⁰⁾ Podobnou praxi můžeme předpokládat také v královédvorském prostředí.

Nejpočetnější soubor zápisů v knize tvoří smlouvy spojené s nactiutrháním (tj. nárek na čest) a zhaněním. V obou případech se jedná o problematiku

36) Tereza SIGLOVÁ, *Role cti ve sporech poddaných na příkladu pardubického panství v 16. a 17. století*, in: T. Borovský – D. Janiš – M. Malaníková a kol. (edd.), *Spory o čest*, s. 193.

37) Například přátelská smlouva Matouše Hniličky s otčímem Jiříkem Pánkem z roku 1592 o polovinu statku po Anně, matce Matouše a Jiříkově manželce. O uzavření přátelské smlouvy jsme informováni hned zkraje zápisu: „*Stala se smlouva přátelská, celá, dobrovolná a dokonalá*“, a na konci jsou uvedeni dožádání ubrmané: „*Stalo se v přítomnosti Matěje Čížka, Jeho Milosti císařského rychtáře, Jana Březinského, Jana Koleata, Václava Davidova, Václava Hample, Klimenta Slabého, Stanislava Procházky a Matěje Červinky, přátel od obojí strany dožádaných*.“ SOKA Trutnov, AMDKnL, Kniha smluv a přátelských porovnání z let 1576–1613, inv. č. 68, kn. 58, fol. 80–81.

38) Jako příklad můžeme uvést spor mezi Barborou Jahodenskou a Salomeinou Přeloučskou z roku 1599. Ubrmané jsou uvedeni hned zkraje zápisu: „*Námi Janem Nymburským, Zikmundem Kavkou, Václavem Davidem, Martinem pernákem a Janem Čížkem, prostředky a smlouvci dožádanými, stala se jest smlouva přátelská, dobrovolná, celá a dokonalá*.“ Tamtéž, fol. 131.

39) Dvojí typ smířícího ujednání byl prokázán také v Brně na rychtářském soudu. Viz H. JORDÁNKOVÁ – L. ŠULITKOVÁ, *Rychtářské knihy*, s. 184.

40) Tereza SIGLOVÁ, *Soudové zisku nenesou. Spory obyvatel městeček pardubického panství v 16. a 17. století*, Brno 2011, s. 137.

cti, jejíž ochrana byla pro měšťanskou společnost naprosto nezbytná a její ztráta či snížení znamenalo pro jedince závažný problém. Bezúhonnost byla vstupenkou do městské společnosti, podmiňovala členství v cechu a účast v městských orgánech.⁴¹⁾ Čest se v městském prostředí stala spíše právní než morální kategorií, úzce spojenou s reprezentací měšťana a jeho sociální identitou.⁴²⁾

Ve sporech o čest⁴³⁾ lze rozeznávat dva typy případů. Prvním z nich je nářek o čest, kterému se Koldínova městská práva věnují v kapitole 54 *De convicio et contumelia*, kde jej definuje jako „škodlivé uražení a jako nějaké peské a jedovaté uštknutí k ublížení a zlehčení jména neb cizí dobré pověsti.“⁴⁴⁾ Následuje rozmanitý výčet invektiv, která se s tímto přestupkem pojila. Méně závažným proviněním bylo tzv. zhanění neboli *iniuria*. Jako zhanění mají být chápány všechny další difamující výrazy, které nejsou vytčeny jako nářek na cti.⁴⁵⁾

V pramenech se ale vždy nenachází přesná specifikace, o který typ přestupku se jedná. Nejčastěji se setkáváme právě s nářkem na cti, druhou nejpočetnější skupinu tvoří blíže nedefinovaná hanlivá slova⁴⁶⁾ či jiné spory.

41) Richard van DÜLMEN, *Kultura a každodenní život v raném novověku (16.–18. století)*, Díl 2: Vesnice a město, Praha 2006, s. 189.

42) Hana JORDÁNKOVÁ – Ludmila SULITKOVÁ, *Spory o čest v českých a moravských městech raného novověku. Sonda do pramenů královského města Brna a města Krupka v Čechách*, in: T. Borovský – D. Janiš – M. Malániková a kol. (edd.), *Spory o čest*, s. 173–174.

43) K tomuto tématu v zahraničí například: Emese BÁLINT, *Mechanism of the Hue and Cry in Kolosvár in the Second Half of the Sixteenth Century*, in: Riita Laiitinen – Thomas Cohen (eds.), *Cultural History of Early Modern European Streets*, Leiden 2008, s. 39–61; Martin DINGES, *The Uses of Justice as a Form of Social Control in Early Modern Europe*, in: Herman Roodenburg – Peter Spierenburg (eds.), *Social Control in Europe I, 1500–1800*, Ohio 2004, s. 159–175; TÝŽ, *Ehre und Geschlecht in der Frühen Neuzeit*, in: Sabine Ullmann – Sibylle Backmann – Hans-Jörg Künast – Beverly Ann Tlustý, *Ehrkonzepte in der Frühen Neuzeit: Identitäten und Abgrenzungen*, Berlin 1998, s. 123–147; Klaus SCHREINER – Gerd SCHWERHOFF (Hrsg.), *Verletzte Ehre. Ehrkonflikte in Gesellschaften des Mittelalters und der Frühen Neuzeit*, Köln 1995.

44) K. MALÝ a kol. (edd.), *Práva městská*, s. 581.

45) Tamtéž, s. 584.

46) Na příkladu sousedských konfliktů ve Veselém nad Lužnicí vytvořila Jana Schwallerová, která se inspirovala Michaellem Frankem a Michaellem Tochem, typologii nadávek. Nádvky rozdělila na sexuální, zvířecí, útočící na původ oběti, vinící z kriminálního deliktu, očeňující vlastnosti oběti a společensky degradující invektivy. Viz Jana SCHWALLEROVÁ, „Život a dobrá čest jedním krokem kráčeji.“ *Čest a každodennost ve Veselí nad Lužnicí v 17. a 18. století*, Kudej 1, 2006, s. 39–40. V případech Dvora Králové jsou konkrétní urážky uvedeny zřídka. Většinou písař spory popsal pouze obecně.

Ublížení na zdraví nebo fyzické násilí jsou zastoupeny v jednotkách, což dokazuje, že se takto závažné provinění nedalo vždy vyřešit smírem. Terminologickou různorodost zápisů přibližuje následující tabulka.

Tab. 4: Delikty proti cti

Typ provinění	Počet
nářek na cti	27
urážka	2
hanlivá slova	6
různé spory (nespadající do žádné z kategorií)	5
nespecifikováno	4
škoda majetku a ublížení	1
očerňování	1
nákladné škody a zbití	1
ohrožování zbraní	1

V roce 1591 přistoupila městská rada v čele s purkmistrem k vydání nového ustanovení, jak v případě očerňování cti postupovat.⁴⁷⁾ V nařízení přesně specifikují i jaké nadávky jsou nejčastěji užívány – „*zrádci, lotři, pankharti, hromy, šelmy, v těchto a v těchto šatech, kloboucích chodí. Rukami sem i tam způsobem jidášským ukazujíc...*“.⁴⁸⁾ Pokud byl někdo očerňován či nařčen uvedenými invektivy, musel hájit svou čest a toho, kdo jej urazil, obeslat před městskou radu. Zde měl být poškozený opatřen na cti a případný viník potrestán. Konkrétně se uvádí týden vězení a jedna kopa míšeňských grošů jako pokuta.

Knihy trhové a kniha kšaťů

Problematika přátelských smluv se kromě výše představené knihy nachází i v dalších městských knihách. Pokud se chceme podívat na řešení sporů královédvorských měšťanů komplexně, je nutné k nim také přihlídnout. S časovým rozmezím knihy smluv se překrývají celkem tři trhové knihy (I. 1566–1582, II. 1578–1591, III. 1590–1619) a kniha kšaťů (1571–1720).

47) SOkA Trutnov, AMDKnL, Kniha smluv a přátelských porovnání z let 1576–1613, inv. č. 68, kn. 58, fol. 74.

48) Tamtéž, fol. 74–75.

Trhová kniha z let 1566–1582 má celkem 425 folií včetně rejstříku a je druhou nejstarší dochovanou trhovou knihou v královédvorské kanceláři. Zapisovali do ní převážně radní písaři Pavel Vodička a Václav Chlumecký. Rukopis dalších písařů Jakuba Kuspise a Jana Andrleho se nachází v poznámkách k jednotlivým trhům. Opět zde nalezneme až šest dalších písařských rukou, které zapsaly po jednom zápise či poznámce. V knize jsou evidovány trhové smlouvy, frajmarky a odevzdání, ale také manželská vzdání, obnovy rady, opisy řezaných cedulí a různé smlouvy měšťanů. Z doby, kdy byla vedena kniha smluv, jich zde nalezneme celkem pět.

Tab. 5: Práterské smlouvy v trhové knize
z let 1566–1582⁴⁹⁾

Typ smlouvy	Počet
dědictví	4
majetek	1

Druhou trhovou knihu tvoří 378 folií. Hlavní časová vrstva pokrývá rozmezí let 1578–1591 a drtivou většinu zápisu zaznamenal Václav Chlumecký. Zřejmě kvůli tíživé finanční situaci města vznikla v knize ještě druhá časová vrstva mezi lety 1599–1605, která systematicky vyplňuje některá prázdná místa, ačkoliv spolu jednotlivé vklady nesouvisí. Tato část vkladů je vytvořená Jakubem Kuspisem. V knize bychom našli ještě devět zápisů od Jana Andrleho z let 1606–1619, ale ty se většinou vztahují k některým již zapsaným trhům a nevytváří souvislý celek. Obsahově kniha odpovídá své předchůdkyni s jedinou výjimkou, nenachází se zde žádné opisy písemností. Celkově je zde zapsáno 33 smluv.

Tab. 6: Práterské smlouvy v trhové knize
z let 1578–1605⁵⁰⁾

Typ smlouvy	Počet
dědictví	22
dluh	5
spor o majetek	3
kšaft	2
nářek na cti	1

49) SOKA Trutnov, AMDKnL, Trhová kniha z let 1566–1582, inv. č. 24, kn. 14.

50) SOKA Trutnov, AMDKnL, Trhová kniha z let 1578–1605, inv. č. 25, kn. 15.

Poslední trhov^á kniha, která se časově překrývá s knihou smluv a přátelských urovnání, je z let 1590–1619 a čítá 571 folií. Nalezli bychom zde dalších 16 písarských rukou. Z radních písarů identifikujeme Václava Chlumeckého, Jakuba Kuspise a Jana Andrleho. Některé vklady zapsali radní, zejména pokud se bezprostředně týkaly městského písara, případně sám písar nebyl přítomen. Charakter zápisů je opět velmi rozmanitý. Převážují trhy, ale jsou zde i manželská vzdání, rozdíly, frajmarky a ručitelství. Do roku 1613 se v knize nachází 33 smluv.

Tab. 7: Přátelské smlouvy do r. 1613 v trhov^é knize z let 1590–1619⁵¹⁾

Typ smlouvy	Počet
dědictví	23
škoda na majetku	5
kšaft	4
obv ^ě nění	1

Zbývajícím pramenem, kde nalezneme ubrmanské smlouvy měšťanů, je kniha kšaftovní z let 1571–1720, kterou tvoří celkem 271 folií. Zapisovali do ní Pavel Vodička, Václav Chlumecký, Jakub Kuspis i Jan Andrle, ale vzhledem k jejímu časovému rozpětí také mnoho dalších písarů, zejména v pozdější době. Obsahově převládají kšafy, ale objevují se zde i rozdíly, kvitance a smlouvy o dědictví o závěti.

Tab. 8: Přátelské smlouvy do r. 1613 v kšaftovní knize z let 1571–1720⁵²⁾

Typ smlouvy	Počet
dědictví	7
kšaft	4

Z let 1572–1613 se nachází 82 různých smluv a přátelských porovnání v jiných pramenech než v knize smluv. Zaměřují se zejména na urovnání sporů o dědictví. Problematika cti, která je hojně zastoupena ve specializovaném prameni, se v trhov^{ých} knihách ani v knize kšaftů (kromě jednoho

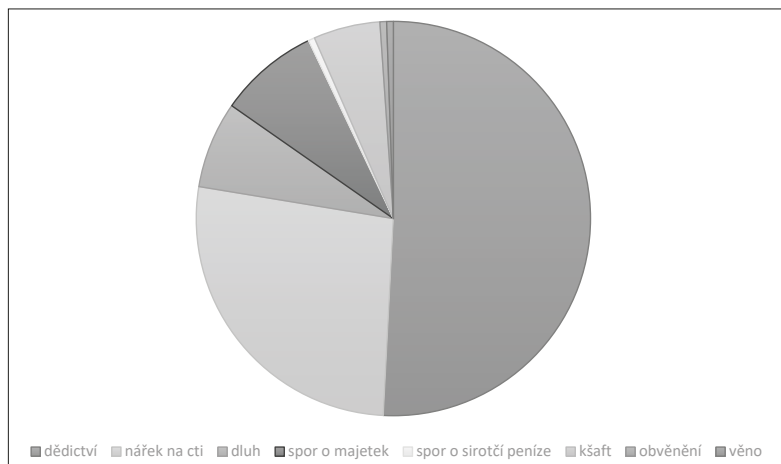
51) SOkA Trutnov, AMDKnL, Trhov^á kniha z let 1590–1619, inv. č. 26, kn. 16.

52) SOkA Trutnov, AMDKnL, Kniha kšaftů z let 1571–1720, inv. č. 70, kn. 60.

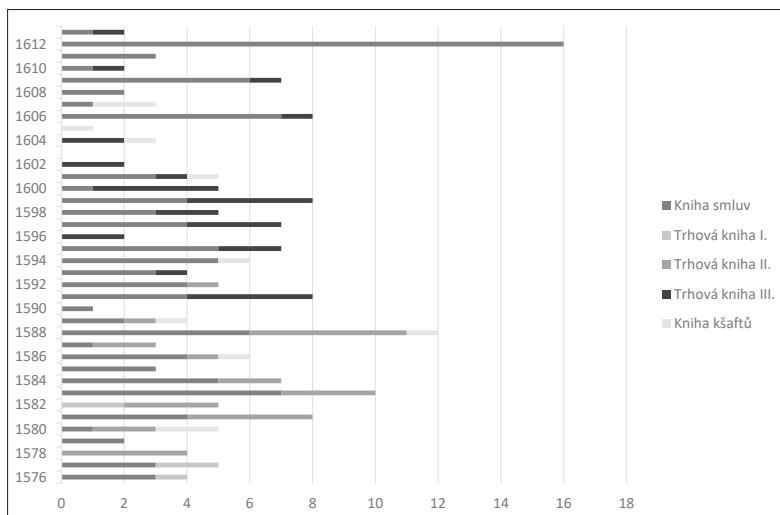
zápisu) vůbec nenachází. Po doplnění zápisů se zcela proměnil ráz uzavíraných dohod. Pokud by výzkum vycházel pouze z *Knihy smluv a přátelských urovnání*, domnívali bychom se, že hlavní příčinou smluv měšťanů byly urážky na cti. Doplnující prameny problematiku cti posouvají až na druhé místo, na první příčku se dostaly smlouvy řešící konflikty týkající se dědictví.

Obraťme pozornost k době uzavření a zaznamenávání. Jak přibližuje druhý graf, smlouvy z doplňujících pramenů zaplnily některé mezery konkrétně léta 1578, 1582, 1596, 1602, 1604 a 1605. Zcela schází záznamy pro roky 1603. Důvod absence záznamů je neznámý, je možné, že v té době nedošlo k uzavření žádné smlouvy. Zajímavý je také výrazný nárůst počtu zápisů v roce 1613, který se vymyká ostatním letům.

Přínosným zjištěním pro dějiny královédvorské městské kanceláře je, že více než třetina vkladů, které naplňují charakter přátelských smluv, se nachází v trhovách knihách. Z většiny měly spory vztah k nemovitému majetku, kdežto v původní knize smluv převažuje sféra obhajoby cti. Spory o čest se v uvedených trhovách knihách (kromě jedné výjimky) vůbec nenacházejí.

Graf 1: Zastoupení dochovaných přátelských smluv.

Graf 2: Počet zápisů v jednotlivých letech.

Závěr

Cílem studie bylo komplexní představení smluvní problematiky královédvorských měšťanů pomocí diplomaticko-paleografické analýzy *Knihy smluv a přátelských porovnání z let 1576–1613* ze Dvora Králové nad Labem a zpřístupnění jejích zápisů formou registového katalogu. V průběhu výzkumu se ukázalo, že je nutné doplnit výsledky bádání o další informace získané z jiných městských knih, bez kterých by výzkum nebyl kompletní.

Knihu smluv a přátelských porovnání tvoří celkem 111 zápisů různého charakteru. Do knihy psalo pět stálých písařů, ale vyskytuje se zde pět dalších písařských rukou, které zapsaly vždy po jednom vkladu. Co se týče povahy jednotlivých textů, převažují smlouvy spojené s urážkami cti a urovnáním dědických poměrů. Výrazně méně jsou zastoupeny dohody o dluhy a o majetek. Zbývá ujednání (např. o věno) či jiné zápisy (obecní nařízení) jsou zastoupeny v řádu jednotek. Zatímco v některých jiných městech (Kroměříž, Brno) tyto záležitosti řešil rychtář, ve Dvoře Králové přicházely před městskou radu.

Rozbor dalších knih v městské kanceláři ukázal, že smluvní problematika je hojně zastoupena také v trhovách knihách a několik se jich nachází i v kšaftovní knize. Celkem se jedná o 82 zápisů ze stejné doby jako je kniha smluv, což je téměř polovina všech ujednání dohromady. Povaha sporů je odlišná. Nejčastěji jde o rozepře o nemovitý majetek. Na druhé straně obranu cti zde

nalezneme pouze jednu. Z rozboru vyplývá, že radní písaři měli knihu smluv a přátelských porovnání určenou zejména pro spory o čest. Tyto závěry by nebylo možné definovat bez komplexní analýzy všech uvedených pramenů. Práci pouze se specializovanou knihou bychom postrádali téměř polovinu všech smluv a došlo by k zásadnímu zkreslení dobové reality.

Mgr. Barbora Herčíková

Fakulta filozofická Univerzity Hradec Králové

e-mail: barbora.hercikova@uhk.cz

Snešení obecní dobrovolné

Jakož jest nyní v nově ten nechvalitebný, nenáležitý a nekřesťanský Pánu Bohu všemohoucímu, řediteli všech dobrých věcí, ošklivý, dobrým pak a poctivým lidem, lásku, svornost milujícím, těžkej, nesnesitedlnej, původem ďábla odporníka dobrých vědcí, rušitele lásky, pokoje a svornosti křesťanské, mezi sousedy a obyvateli města tohoto obyčej povstal, že mnozí z spolu-sousedů města tohoto buď v hospodách, domech šenkovních, vína neb piva, neb jinde na ulicích nočně souce střízlíví, neb podnapílí a nesmějíce světle a patrně spolusousedů svých, též časem i dobrých poctivých lidí přespólních, zejména na jich cti a dobré pověsti dotýkati, je z ní nevině a nenáležitě a bez příčiny sobě daně loupiti a haněti, to pod barvou a ukrytím činí.

Tato slova mluvíti smějí, totiž, že nejsou, neb není než zrádci, lotři, pankharti, hromy, šelmy, v těchto a v těchto šatech, kloboucích chodí, rukami sem i tam způsobem jidášským ukazují a mnoho jiné nevážné a nesnesitedlné kusy před sebe berouce, jechžto dobrým, poctivým měšťanům a obyvatelům města tohoto nerčili se dopouštěti, ale ani na ně mysliti nesluší.

Vědouce o tom, že do obce této žádný lotr, zrádce, pankhart a jiní zlechovaný přijímání nebývají, ale lidé poctiví, kteříž dobré a poctivé, rodičův svých i samých sebe, zachování řádné na svět zplození listy svými opečetěnými ukazují a před právo přednášejí.

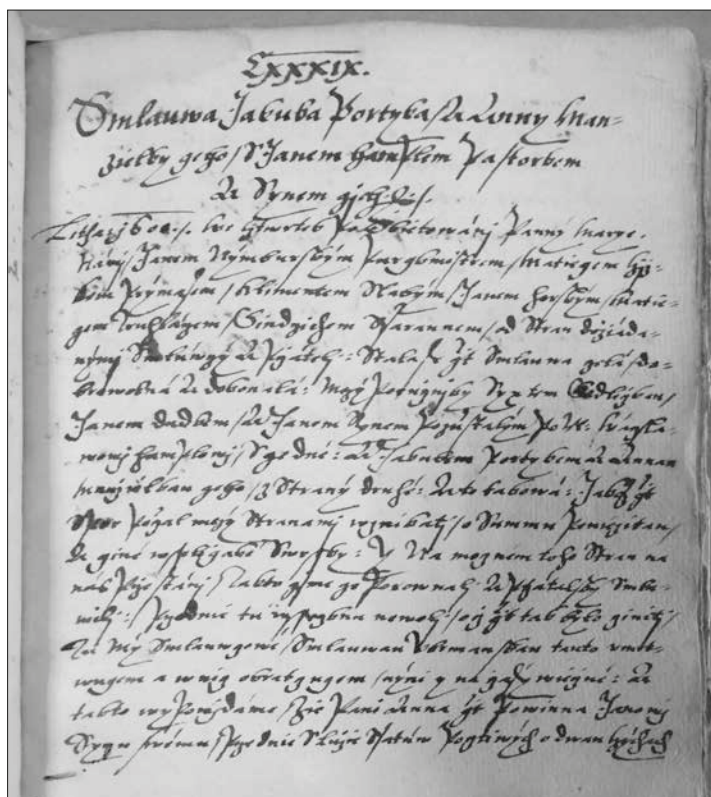
I chtějíce my časně s pomocí boží tomu zlému v cestu vkročiti, a to skutečně a dokonce přetrhnutí a zrušení, na tomto sme se my purkmistr a rada, starší obecní a všecka obec města tohoto Dvoru jednosvorně snesli a toto nařízení v plné obci sobě neproměnitelně zdržeti připověděli:

Kdo by se koliv, kdekoliv a kdykoliv který z měšťanů neb z obyvatelů města tohoto dopustil a taková slova buďto: že není než lotr, šelma, hrom, pankhart a že z tohoto neb mnoho zlého dopustil a že sem lepší nežli oni neb on a v tom by žádného tu přítomného neb nepřítomného nejmenoval, tehdy ti neb ten, kdo by to od kohokoliv měšťanů nebo obyvatelů tu mluvíti slyšel, bude se moci hned jemu ozvati k těm slovům: „O mně-li to mluvíš, čili o kom jiném,“ a odepeli tomu: „že já tebe ani žádného jiného nejmenuji,“ tehdy on dán moci hned říci: „Poněvadž nás ani žádného nejmenuješ, dobré lidi ze cti loupíš. Nemáme tě než za lotra, zrádce, pankarta a jakž jiné jmenuješ“, za takového držán býti má. S kterýmžto utračem a loupežníkem cti žádný z měšťanů a obyvatelů města tohoto nic činiti míti při právě jako

⁵³⁾ SOkA Trutnov, AMDKnL, Kniha smluv a přátelských porovnání z let 1576–1613, inv. č. 68, kn. 58, fol. 74–76r.

zlopověstným nemá. A jestli by od kohokoliv před právo a takové utrhaní obelán byl, ten takovej utrhač sedm dní a noci vězením šatlavním ztrestán býti má. A pakli by koho zjevně vůči dobrého a poctivého člověka bez hodné a slušné příčiny jmenoval, tehdy ten, komuž by se ta slova mluvila, též se má k tomu ozvati a sobě osvědčiti, a obešlíc takového každého do plné rady, a na něho se to shledá, má podle prvnějšího obecního snešení věží Šindelářskou ztrestán býti a 1 kopu grošů panu purkmistru, pánům pokuty dáti a ten, kdo by tak nařčen a dotýkán byl, má slušně na poctivosti od práva opatřen bejti.

Actum v plné radě na rathauze v pátek po ochtábu svatých Tří králů a po tom den svatých Fabiána a Šebestiána v plné obci stvrzeno, léta 1591.

Obr. 1: Ukázka zápisu z roku 1612.⁵⁴⁾

54) SOKA Trutnov, AMDKnL, Kniha smluv a přátelských porovnání z let 1576–1613, inv. č. 68, kn. 58, fol. 179v.

Tabelární příloha

Regestový katalog zpřístupňuje všechny úplné zápisy obsažené v knize přátelských smluv a dalších pramenech. Jeho součástí nejsou poznámky o splátkách či neúplné zápisy. Celý katalog je členěn chronologicky dle časové osy, proto některá folia striktně nedodržují číselnou řadu. Z důvodu přehlednosti je datace uvedena v samostatném sloupci. V oddíle *Obsah zápisu* nalezneme stručný regist. Pokud se liší datum uzavření smlouvy a její vložení do knihy, datum před lomítkem se rovná uzavření smlouvy a datum za lomítkem zapsání do knihy. Pokud není zaznamenáno jinak, všechny finanční částky jsou v míšeňských groších. Když se v zápise objevuje pokuta, patří k rukám purkmistra a rady, jinak je uveden jiný příjemce.

Tento katalog byl vytvořen v souladu s transkripčními pravidly pro 16. století.⁵⁵⁾ V případě, kdy bylo možné transkribovat vícero způsobů, je tvar slova uveden v poznámce.

Kniha smluv a přátelských porovnání

Rok 1576

Folio	Obsah zápisu	Datace
1	Dorota Boháčková darovala své pastorkyni Lidmile 1 kopu grošů z pozůstalosti po jejím otci a za rok se zavázala jí dát dalších 15 grošů. Lidmila slíbila, že si na dědictví už nebude klást žádné nároky.	17. 9.
2–3	Johana Pilařka se sirotky Václavem, Mikulášem, Jiříkem, Zuzanou, Reginou a nezletilým Sixtem uzavřela smlouvu s Janem Luňákem o mlýn s příslušenstvím po zemřelém Janu Pilaři, jeho švagru.	17. 10. / 21. 10.
4–5r	Johana Pilařka se svými dospělými syny Václavem a Jiříkem, zastupující i neplnoleté děti Zuzanu, Reginu a Sixta, uzavřela dohodu se synem Mikulášem o jeho podílu na dědictví po otci, protože se bude ženit a chce si založit svou vlastní živnost.	24. 10. / 26. 10.

Rok 1577

Folio	Obsah zápisu	Datace
6	Vaclave Davidový, Matěj Stvořil, syn nebožtíka Jakuba Stvořila, a Anna Stvořilka vyhověli prosbě Lidmily Vávrové, vdovy po Jiříkovi, synovi téhož Jakuba Stvořila, a dali jí z dědictví po Jakubovi 5 kop.	14. 1. / 2. 7.

55) Ivan ŠTŮVÍČEK a kol., *Zásady vydávání novověkých historických pramenů z období od počátku 16. století do současnosti: příprava vědeckých edic dokumentů ze 16.–20. století pro potřeby historiografie*, Praha 2002.

Folio	Obsah zápisu	Datace
8–10r	Jiřík Birbas,*) Ondřej Nosek a Kryštof Nytnar ze vsi Záboří uzavřeli smlouvu o dědictví po Michalovi, pozůstalém synu po n. Fofníklovi.	8. 4. / 10. 5.
11	Jan Rosýpálek dává k užívání, nikoliv ale k dědičnému držení, svému synovi Jakubovi roli s loukou Rosýpalskou za Dlouhým mostem vedle cihelny, protože si chce vzít za ženu Reginu, pozůstalou dceru po Šimonovi Valšovi, a purkmistr a rada měli starost, aby byla dobře zaopatřena.	29. 10.

*) Vyskytuje se ve formě Birbas či Birwas.

Léta 1579–1580

Folio	Obsah zápisu	Datace
12–13r	Kateřina, manželka Václava Svědika z Verdeka, byla usmířena s Janem, synem Václava Matouškova, který se jí zavázal dát navíc 6 kop a k tomu byl potrestán třináctidenním vězením.	29. 9. 1579
16–18	Jan Švehla z Lipnice uzavřel smlouvu o dědictví se Zuzanou, vdovou po svém bratru Šimonu Švehlovi, svou sestrou Annou a Janem Bázkem, Martinem, bratrem Jana Bázka, Jiříkem Pánkem, Václavem Luňákem, Janem Řepou, Martinem perníkářem, poručníky Václava, syna po Janovi Purkrábkovi.	24. 3. 1579
14	Vdova po Janovi Brusničkovi uzavřela smlouvu o dědictví se svými dětmi Matějem, Jiřím, Havlem, Annou a Reginou.	29. 1. 1580

Rok 1581

Folio	Obsah zápisu	Datace
19	Jan Litochleb byl usmířen s Kateřinou, manželkou Martina perníkáře, a pod hrozbou 5 kop se již k neshodám nemají vracet.	28. 2.
20v–21	Kateřina Svědíková byla usmířena s Kateřinou, zastoupenou svým otcem Matějem Čížkem, navrch pak byla potrestána vězením.	21. 3.
23–24	Vavřinec Hruška se usmířil s Janem a Jiříkem Radecským z Radče, každému z nich je dlužen 20 kop, které jim zaručil na svém domě, a dále je potrestán devítidenním vězením.	14. 6.
25v–26r	Pavel Sklenička uzavřel smlouvu o dědictví po matce se svým bratrem Jakubem.	27. 11.

Rok 1583

Folio	Obsah zápisů	Datace
27	Jan Vlach uzavřel smlouvu s Kateřinou Francovou, vdovou po Francovi Vlachovi, o dluh za práci 27 kop, které mu Kateřina odkázala na domě Zuzany Podmanické v 25 kopách.	23. 2.
28–29	Mandaléna Kubičková, vdova po Jakubu Zubovi, s dětmi Annou, Kateřinou, Martinem, Václavem a Pavlem, uzavřela smlouvu o kšaft po svém manželovi s Mandalenou, vdovou po Janovi Vobaslovi, svou snachou, zastupující i syna Martina, vnuka téhož Jakuba Zuba.	22. 2.
30	Dorota, vdova po Janovi Luňákově a Regina, vdova po Václavu Luňákově uzavřely smlouvu o dluh 12 kop, které si Jan Luňák půjčil.	11. 2.
31–32r	Jiřík Černoch ze vsi Litice, poddaný Jana Litického z Šonova a na Litíči, se vyznává v královédvorském vězení z toho, že zběhl z panství svého pána na ponoukání svého otčima Jakuba Černocha ze vsi Lužany, a prosí o propuštění.	15. 5.
33	Jan Rujovský uzavřel smlouvu o dědictví po své ženě Markétě s Pavlem Sokolem z Hradce, Matějem truhlářem a Janem Březinským, poručníky sirotek pozůstalých po jeho manželce.	11. 6.
34–35r	Štěpán Šiška a jeho strýc Jan uzavřeli smlouvu o kšaft Floriana Šišky s Dorotou Šiškovou, sestrou Štěpána Šišky a Annou, Dorotou a Kateřinou, dcerami po n. Petru Šiškově, a Davidem Ramšem a Janem Kolenem, poručníky Jana a Václava, sirotek po n. Martinu Šiškově.	22. 7.
36	Jeremiáš Ryměš uzavřel smlouvu s Janem Kavkou a jeho dětmi o dědictví po Kateřině, své ženě a dceři téhož Kavky.	18. 11.

Rok 1584

Folia	Obsah zápisu	Datace
38–39	Císařský rychtář Matěj Čížek a primas Václav Češek, poručníci sirotek po Janu Řepovi uzavřeli smlouvu o peníze sirotek s Martinem Šadimským a jeho manželkou Mandalenou, vdovou po Janu Řepovi.	10. 2.
40–42v	Kateřina Výtopilka a Anna, vdova po Martinovi Trubačovi, uzavřely smlouvu o dluh 65 kop a zahradu po Martinovi Trubačovi.	9. 5.

Folia	Obsah zápisu	Datace
43	Martin Voplištil uzavřel smlouvu o splacení věna po své zemřelé dceři Dorotě se svým zetěm Adamem Švestkou.	27. 11.
44–45r	Jan Frank uzavřel smlouvu s Jiřikem Pánkem, Mikulášem Hyvnarem a Matějem, synem n. Martina Krejčího, o přístupovou cestu a újezd u obecních struh a rybníků a jejich rolí tak, že jim dal možnost honit dobytek v kamením osázené části a jinak tu cestu využívat.	15. 8.
58v–59	Jakub Klobása a Pavel Sklenička, poručníci Mikuláše, syna n. Jakuba Skleničky, uzavřeli smlouvu s Václavem soukeníkem o parcelu, kterou Jakub Sklenička koupil od Silvestra Kavky, a také o peníze zde nalezené.	17. 4.

Léta 1585–1586

Folio	Obsah zápisu	Datace
47–48r	Voršila, manželka Bartoloměje Holarka, a její sestra Anna Miková uzavřely smlouvu o dědictví po své matce Dorotě Mikové.	26. 6. 1585
52	Na přímluvu pana hofrychtěře měst českých a rady vyššího soudu purkrabího pražského uzavřeli Václav Koza a Viktorin Vicháček dohodu o nářek na cti.	14. 9.
49–51r	Primas Václav Ješek a Jan Dluhoška s Martinem, manželem Reginy, dcery Jana Dluhošky, uzavřeli smlouvu o část dědictví po Kateřině Pevné, která darovala ve svém kšaftu Regině louku, 3 krávy, 10 uherských zlatých a 200 kop.	1. 1. / 27. 1. 1586
53	Obec Dvora nad Labem uzavřela dohodu s Janem Kalousem, sousedem předměstským, o kus pozemku, který leží vedle Kalousovy nivy, tím způsobem, že tento kus, který si Kalous přivlastnil, mu nechávají výměnou za to, že on ke špitálu nechal zapsat svou louku pod rybníky s tím, že po dobu svého života ji smí ještě užívat, ale ke špitálu musí odvádět 15 grošů českých.	5. 5.
55–56r	Po přímlově smírců uzavřel Daniel Rameš smír s Ondřejem Kohoutovským, kamenickým rektorem z Dobrušky, a zaplatil mu 1,5 kopy.	14. 7.
57	Marta Jedličková, vdova po Janu Jedličkovi, uzavřela smlouvu o dědictví s Matoušem Adámkem, svým zetěm na místě dcery Lidmily.	4. 11.

Léta 1587–1588

Folio	Obsah zápisu	Datace
60–62	Jan Jirklic a Václav Kotoul z Hradce Králové, na místě Marty Kotoulky, Kateřina, manželka Václava Kozy, Lidmila, manželka Jana Broučka, Dorota, manželka Jana Kolesy, Jan Slavík, poručník Jiřka, syna po n. Tomášovi Červenkovi, Pavel truhlář a Jiřík Poter, poručníci Anny a Doroty, dcer po n. Matouši Mřenkovi, Matěj truhlář a Martin Bubák, poručníci Anny a Petra, sirotek po Petrovi Hladovi se smluvili o dědictví po n. Janovi Kocinovi, školním správci v Novém Bydžově.	6. 4. 1587
63	Kateřina Matouška ze vsi Brusnice, poddaná Václava Smiřického ze Smiřic, na Náchodě a Škvorci, uzavřela přátelskou smlouvu s Annou Hamplovou ze Dvora Králové, která ji měla na jarmarku hanět nádobí.	18. 1. / 23. 5. 1588
64–65r	Zuzana, manželka n. Štěpána Šišky uzavřela smlouvu o dědictví po n. Šiškově s jeho dcerami Kateřinou a Dorotou a dále Petrem a Zuzanou, dětmi po n. Janáškovi.	18. 5.
65v–66	Anna, manželka Ondřeje pastýře, byla usmířena s Johannou, vdovou po Mikuláši Hyvnarovi, kterou žalovala pro urážku.	22. 7.
67	Jan Potěšený uzavřel smlouvu o dědictví po své ženě Barboře se Stanislavem Procházkou a Janem Voštepem, poručníky Anny, dcery n. Jana Barborky.	18. 5.
68–69r	Primas Václav Ješek by usmířen s Jiříkem Radeckým, kterého žaloval pro urážku.	4. 9.

Léta 1589–1591

Folio	Obsah zápisu	Datace
70	Jiřík Bruncvík byl usmířen s Dorotou Červenkou, kterou zastupoval její manžel Matěj Červenka, a ke sporu se již nemají vracet pod hrozbou pokuty 1 kopy českých grošů.	6. 2. 1589
71r	Jan Čížek s manželkou Dorotou uzavřel smlouvu se svým otcem Matějem Čížkem, císařským rychtářem, o dluh 200 kop míšeňských, který se mu zavázali splácet.	14. 7.
72–73r	Regina, manželka Václava Davida, byla usmířena s Václavem Frankem a jeho ženou Annou, které žalovala pro nářek na cti, a již se k tomu nemají vracet pod hrozbou pokuty 5 kop grošů českých.	13. 12. 1590
74–76r	Nářízení městské rady ohledně kázně obyvatel. <i>Viz Příloha 1.</i>	11. 1. / 20. 1. 1591

Folio	Obsah zápisu	Datace
82–83	Jakub Dluhoška s Jakubem Klobásou uzavřeli smlouvu o spory, které měli o mez mezi svými domy.	15. 11.
77–78	Mikuláš Šošek byl usmířen s Matějem Trnkou, kterého žaloval pro nářek na cti, protože jej nazval psancem. Ačkoliv Matěj tvrdil, že si to nepamatuje, tak byl potrestán čtrnácti dny v šatlavě, a pokud by se k tomu některý z nich navracel, má zaplatit pokutu 5 kop grošů českých panu podkomořímu.	22. 11. / 29. 11.
79	Daniel Rameš se přiznal, že učinil dohodu o dluh 8 kop a 17 grošů českých s Kateřinou, vdovou po Pavlu Trubačovi.	9. 12.

Léta 1592–1593

Folio	Obsah zápisu	Datace
80–81	Jiřík Pánek uzavřel smlouvu o dědictví po manželce Anně se svým nevlastním synem Matoušem Hniličkou.	19. 2. 1592
84–85	Kateřina Borecká uzavřela smlouvu s Reginou a Danielem Ramšovými o dědictví po manželovi Jiříkovi Boreckém, Regininu otci, a s Danielem byla ještě usmířena pro jeho nactiutrhání.	4. 3.
86v–87r	Salomena, dříve Pavla Vorlešského, nyní Jana Slaniny manželka, i na místě své dcery Johany, uzavřela smlouvu o dědictví po Johaně Vorlešské, matce Pavla a Matouše Vorlešského, s již zmíněným Matoušem.	10. 4.
88–89r	Anna Spourka byla usmířena s Lidmilou, dcerou Jana Cafourka, a pod hrozbou pokuty 2 kop grošů českých a dvou týdnů v šatlavě se již ke sporu nemají vracet.	2. 2. 1593
90	Václav Frank byl usmířen s Matějem Žemličkou, který jej obeslal pro urážku, a pod pokutou 5 kop grošů českých se již k tomu nemají vracet.	27. 7.
92–93	Jan Vokáč byl usmířen s Annou Valšovou, manželkou dříve Jana Tannovia, nyní Matouše Valše, o dluh 50 kop.	16. 6.

Rok 1594

Folio	Obsah zápisu	Datace
103–104r	Šimon Šilhan byl usmířen s Jakubem Šilhanem, se kterým měl spory o roli Pilatku, kterou koupil od Václava Litochleba za 100 kop. Za škody zaplatí Jakub Šimonovi 10 kop a Janu Čuchovi ze Zboží 60 kop.	11. 1.
102	Městská obec Dvora nad Labem pronajala Jindřichu Šarounovi kus pozemku vedle dvora po Martinu Sobotkovi za 1 kopu grošů českých ročně s tím, že zde a do ulice musí udržovat pořádek a mohou jej kdykoliv získat zpět.	25. 4.

Folio	Obsah zápisu	Datace
95	Jan Březinský a Jan Brouček, poručníci Kateřiny, vdovy po Jiříkovi Stříhoměřickém ze vsi Verdek, a též jejich děti Jana, Evy a Doroty, uzavřeli smlouvu o kšaft po témž Jiříkovi s Janem, synem z prvního manželství.	26. 7.
97	Jan Dětinka, tkadlec z předměstí Dvora, a jeho syn Jan byli usmířeni s Barborou Kynkovou z Trutnova, zastupující svého syna Matouše, který Janu Dětinkovi vytloukl skla v oknech a zbil ho i jeho syna, a proto za něj Barbora zaplatila Janovi 23 kop, a navíc se za dodržení smíru museli zaručit Kliment Slabý a Jan Jelínek ze strany Jana Dětinky a Jiřík Alttman a Jiřík Koch ze strany Matouše Kynka.	3. 8. / 29. 8.
100–101r	Martin Cikán z Čermné byl usmířen s Dorotou, dcerou Mikuláše Šoška, kterou obvinil z poškození cti, a za způsobenou újmu je povinna mu zaplatit 5 kop.	19. 11.

Rok 1595

Folio	Obsah zápisu	Datace
113–114r	Sixtus, syn n. Duchka Stehlíka, byl usmířen se svým švagrem Stanislavem Procházkou a jeho synem Janem.	3. 6.
105	Voršila, manželka kněze Jakuba Zeydle, faráře města Dvoru, spolu se svým synem z prvního manželství Jiříkem Hanzlem vydává kvitanci Václavu Ješkovi o zaplacení 150 kop, které jí náležely po prvním muži Janu Hanzlovi.	7. 6.
107	Jiřík Husička byl usmířen s Václavem, synem po n. Petru Trkovi, kováři, a Pavlem, synem po n. Václavu Charvátovi, které neprávem obvinil z toho, že mu poškodili dům, a proto jim má za škodu zaplatit 5,5 kopy a nikdo se k tomu již nemá vracet pod hrozbou pokuty 10 kop.	17. 7.
109	Lidmila, vdova po Václavu Starém ze vsi Filířovice, uzavřela smlouvu o dědictví s Václavovými dětmi a vnoučaty Janem, Jiříkem, Dorotou, Pavlem, Kateřinou, Jarmilou a Reginou Hosovou.	9. 10. / 23. 10.

Rok 1597

Folio	Obsah zápisu	Datace
115–116r	Matěj truhlář a Petr Račický, poručníci sirotků po Petru Medovi, uzavřeli smlouvu s Jiříkem Medulinem z Nového Bydžova a Kateřinou, manželkou jičínského rektora Mikuláše, o dědictví po jejich sestře Martě.	18. 3.

Folio	Obsah zápisu	Datace
117–118r	Dorota, manželka Jiříka provazníka, byla usmířena s Matoušem bradýřem, jehož obeslala pro nářek na poctivosti. Spor si již nemají připomínat pod hrozbou pokuty 5 kop pro podkomořího.	6. 6.
119–120r	Mikuláš Sklenička byl usmířen s Jindřichem Šarounem a ke sporu se již nemají vracet pod hrozbou pokuty 5 kop k ruce podkomořího.	18. 6.
121	Marta, manželka Izáka posla, se synem Pavlem z prvního manželství s Janem Vobdržalem, uzavřela smlouvu s Annou, Kateřinou a Maruší, dcerami po n. Dorotě Malce, a s jejich strýcem o dědictví po zmíněné Dorotě.	17. 11.

Léta 1598–1599

Folio	Obsah zápisu	Datace
123–124r	Jan Březinský přiznává, že jeho manželka za něj zaplatila některé dluhy, a z toho důvodu ji přenechává k držení masný krám s Medovskou zahradou tak, že pokud by zemřel, majetek případně její dceři Regině. Pokud by zemřela Regina, bude dědit jeho žena Anna. V případě, že obě ženy přežije, přechází masný krám se zahradou zpět do jeho držení.	7. 1. 1598
125–127r	Petr Halouzka z Hořenic, Jakub Šilhan, Václav Burda z Jaroměře na místě své ženy, Jakub Oujezdecký, Jan Jelínek, poručníci sirotků Václava Šichy, Matěj Halouzka z Novoles uzavřeli smlouvu o dědictví po své matce Kateřině Halouzkové.	14. 1. / 9. 2.
128–129r	Martin Kluka, na místě své ženy Zuzany, uzavřel smlouvu s Mikulášem Ludvíkem řečeným Kozou a jeho ženou Kateřinou o 75 kop po Kateřinině otci n. Martinu Šilhanovi.	19. 7.
129v–130r	Obec města Dvora nad Labem povoluje Martínku Šedivkovi a jeho ženě Maruši, kteří jsou nájemníky v Úpském mlýně, jenž patří k záduší města Jaroměře, prodávat bílé houby a krupici. Dále jim odpouští, že tak dosud činili ke škodě mlýnských důchodů, ze kterých se vyživuje děkan s žáky, s podmínkou toho, že složí 10 kop grošů českých k purkmistrovskému úřadu a dvorskému záduší.	27. 2. 1599
132–133r	Václav Radecký z Radče byl usmířen s Tomášem Kuršem, který jej obvinil z nářku na poctivosti, za škody je Václav Radecký povinen Tomáši Kuršovi vyplátit 13 kop.	13. 3.
134–135	Martin perníkář, zastupující svou dceru Mandalenu, se synem Janem a dcerou Annou, manželkou Václava Franka, uzavřeli smlouvu s Eliášem Peterou, Martinovým zetěm a dcerou Dorotou o podíl na dědictví po Regině Sklenářce.	30. 11.

Folio	Obsah zápisu	Datace
131	Barbora, manželka Jakuba Jahodenského, byla usmířena se Salomenou, manželkou Václava Přeloučského. Ke sporu se již nemají vracet pod hrozbou pokuty 6 kop.	1. 12.

Léta 1600–1601

Folio	Obsah zápisu	Datace
136	Jindřich Šaroun a Pavel Roubal, přátelé nebožtíka Václava Zíky, byli usmířeni s Martinem Heldorfem, se kterým měli spory kvůli kšaftu zmíněného Václava.	23. 5.
139	Jakub Portyk s manželkou Annou uzavřeli smlouvu s jejím synem Janem, kterého měla s prvním manželem Václavem Hamplem, spolu s Janem Dudkem a Sixtem Jedličkou, o dědictví po Václavu Hamplovi.	23. 11. 1600 / 26. 11. 1601
137–138r	Martin perníkář uzavřel smlouvu se svými dětmi Janem, Annou a jejím mužem Václavem Frankem a Magdalenou kvůli sporům, které vzešly ze smlouvy s Eliášem Peterou.	13. 12. 1600 / 9. 1. 1601
140	Matěj Červenka s Jiřikem Voskem byli usmířeni kvůli sporu o zaplacení pokuty za vedení pře, Jiřík musí Matějovi zaplatit 3 kopy grošů českých za škody, které mu vznikly.	30. 11. / 3. 12.

Léta 1606–1607

Folio	Obsah zápisu	Datace
142	Martin Andrlé byl usmířen s Janem Šilhanem, který má zaplatit 5 kop jako odškodnění za zranění a jeho výdaje za lékaře a svědky.	27. 4.
143	Mikuláš Sklenička byl usmířen s Jiřikem Kladrubským. Ke sporu se nemají vracet pod hrozbou pokuty 5 kop grošů českých.	19. 6.
147	Mikuláš Sklenička obvinil Martu Šrámkovou z nenáležitých a všetečných řečí, které se již nemají opakovat, nebo jí bude vyměřena pokuta.	19. 6.
146r	Jan Bednařík, zastupující svou manželku Mandalenu, byl usmířen s Janem Kunjem*) kvůli zhanění na poctivosti a pod hrozbou pokuty 1 kopy grošů českých se k tomu nemají navracet.	17. 7.
144–145	Matěj Čížek byl usmířen s Václavem Frankem a jeho ženou Annou, svou sestrou, kvůli obvinění z nactiutrhání, výtržnictví a sporům, které mezi sebou měli o Sklenářovskou louku. Ke sporu se již nemají navracet pod hrozbou pokuty 5 kop grošů českých.	24. 7. / 28. 7.

Folio	Obsah zápisu	Datace
148–149r	Radní písař Jan Andrlé byl usmířen s Jiříkem Věřikem ze vsi Kocbeře, poddaným paní Ofky Pečnickárové z Bubna a na hradišti Heřmanově Choustníku,**) protože jej opilý Jiřík Věřík v jeho nepřítomnosti urazil.	23. 11.
146v	Matěj Čížek obeslal Václava Fraňka, protože nedodržíje mezi nimi uzavřený smír. Václav Franěk to odmítl.	25. 6. 1607

*) Kungem či Kunczem.

**) Jedná se o manželku Albrechta Pecingara z Bydžína, která po smrti svého manžela spravovala statky za své nezletilé syny. August SEDLÁČEK, *Hrady, zámky a tvrze království Českého*, Díl pátý: Podkrkonoší, Praha 1887, s. 79.

Léta 1608–1609

Folio	Obsah zápisu	Datace
149v–150	Jan Erbalovský z Erbalovic, správce Krucemburského panství, na místě své dcery Anny a jejího syna Jana Jiřího, uzavřel smlouvu o dědictví po knězi Bartoloměji Heldorfovi, děkanovi města Dvora a manželovi dcery Anny s poručíky Petrem Bezstarosti a Martinem Heldorfem, které město ustanovilo.	7. 10.
151	Bartoloměj Hynar byl usmířen s Jiříkem Peřilem pro náрек na cti.	28. 11.
153–154	Anna, manželka Kryštofa Milštejnského byla usmířena s Annou, manželkou Valentina soukeníka pro náрек na cti, který mezi nimi vznikl a týkal se hanění Tomáše Jíry, otce Anny Milštejnské. Nemají se k tomu vracet pod hrozbou pokuty 5 kop grošů českých.	2. 6. 1609
152	Jan Pelynka a Jakub Rovenský byli usmířeni s Joachimem Menclem z Trutnova, který na ně v opilosti vytáhl zbraň, kterou mu sebrali a donesli ji k rychtárovi. Na přímlovu ubrmanů jej neobstavili, ale museli se za něj zaručit Eliáš Krauz a Mikuláš Juliš.	23. 7.
155	Václav, syn n. Jana Koliata*) a Dorota, manželka barvíře pláten Bartoloměje Behma, byli usmířeni pro náрек na cti a už se k tomu nemají více vracet.	7. 8.
141	Blažej Sládek učinil přiznání, že si vypůjčil od Václava Krabse 52 kop míšeňských pražského rázu, které zaručil svou sladovnou tím způsobem, že pokud by ji chtěl prodat, má Václav Krabs předkupní právo, a pokud mu nezaplatí oněch 52 kop v termínu, může ji Václav Krabs užívat bez jakýchkoliv překážek až do zaplacení sumy.	28. 8.
156–157r	Kateřina, manželka Samuela Žďárského, byla usmířena s Kateřinou, manželkou dvorského primasa Martina Cikána st. z Čermné, kvůli nářku na cti a zhanění. Ke sporu se nemají více vracet pod hrozbou pokuty 5 kop grošů českých.	28. 10.

*) Někdy se objevuje i ve formě Koleat.

Léta 1610–1611

Folio	Obsah zápisu	Datace
157–158r	Anna, manželka Václava Ryšavého, byla usmířena s Annou Sadílkovou kvůli nářku na cti a nemají se k tomu vracet pod hrozbou pokuty 2 kop grošů českých.	19. 2. / 3. 3. 1610
158–159r	Jiřík Dluhoška byl usmířen s Matějem Čížkem kvůli sporu, který mezi nimi vznikl o právní a konšelské záležitosti.	1. 8. 1610 / 7. 3. 1611
166v–167	Pavel Roubal uzavřel smlouvu s Annou, manželkou Jakuba Smiška, a s Jakubem Zubem, nezletilým synem Václava Zuba, o účet, který Roubal měl v nájmu v letech 1600–1611 na Anniných gruntech.	19. 7. 1611
159v–160r	Simeon Doubrava a Matěj Halouzka, oba z Novoles, byli usmířeni a nemají se k tomu vracet pod hrozbou pokuty 10 kop grošů českých k dvorské městské radě a 5 kop grošů českých k obci v Novolesích.	30. 10. 1611

Léta 1612–1613

Folio	Obsah zápisu	Datace
161v–162r	Kateřina, manželka Tomáše barvíře pláten, byla usmířena s Matoušem Manem pro náрек na cti.	4. 1. 1612
160v–161r	Jan Zoubek a Jiřík Šindelář byli usmířeni kvůli nactiutrání a nemají se k tomu vracet pod hrozbou pokuty 3 kop grošů českých.	12. 1.
170	Jiřík Pošival byl usmířen s Martinem Šarounem, měšťanem z Jaroměře, kvůli urážlivým slovům, a za škody mu má zaplatit 2 kopy.	6. 2.
162v–163	Anna, manželka Václava Ryšavého z předměstí, byla usmířena s Fridrichem Hečerem pro náрек na cti a tržná zranění a pod hrozbou pokuty 2 kop grošů českých se již k tomu nemají vracet. Fridrich Hečer musí navíc Anně zaplatit 11 kop za způsobené škody.	1. 3.
165v–166r	Jakub Adámek byl usmířen pro náрек na cti s Adamem Javůrkem, zastupujícím manželku Kateřinu, a už se k tomu nemají vracet pod hrozbou pokuty 5 kop grošů českých k obecním starším a obci na opravy cest a jiné potřeby.	6. 3.
164–165r	Jan Matouškův byl usmířen pro náрек na cti s Dorotou, manželkou Mikuláše lazebníka, a nemají se již k tomu vracet pod pokutou 2 kop grošů českých.	9. 3.
168	Jiřík Poduška a Ondřej Švík, poručníci nezletilého Jakuba Šilhana, uzavřeli smlouvu s Annou, manželkou Matouše Šuvarta, zastupující i nezletilé syny a dcery pozůstalé po n. Jakubu Šilhanovi.	28. 3.

Folio	Obsah zápisu	Datace
169	Matěj Čížek a Jan Nymburský, poručníci Jana, syna n. Jana Slavíka, se porovnali s Jiřikem Hájkem o kšaft po n. Lidmile Petrákové.	28. 3.
171	Marta Vozková, Martin Koza a Anna, manželka Jana Šebka, uzavřeli smlouvu o dědictví po své sestře Kateřině Kozové.	22. 5.
172	Valentin Faltýn Ermler byl usmířen s Kryštofem Krauzem pro nárek na cti a již se k tomu nemají vracet pod hrozbou pokuty 5 kop grošů českých.	12. 6.
174	Jakub Brdyčka byl usmířen s Janem Kulhánkem z Verdeka, kterého žaloval pro nákladné škody a zbití. Pod hrozbou pokuty 2 kop grošů českých se k tomu nemají vracet.	16. 7.
173	Matěj Hrněl, zastupující svého syna Jana, byl usmířen pro nárek na cti a pokutu 20 kop kvůli nezodpovězení k obeslání s Jiřikem Košťálem a jeho ženou Mandalenou, tetou téhož Jana, a za způsobené škody mu má Mandalena vyplatit 4 kopy grošů českých.	28. 5. 1609 / 24. 7. 1612
177–178	Samuel Pisecký na místě manželky Reginy, Martin Šaroun z Jaroměře, bratr a sestra po n. Lidmile Šarounce, a Jan Longolius, jejich otčím, se porovnali o dědictví po výše zmíněné Lidmile.	14. 11.
176	Jan Šilhán, Jan Žalud a Jiří Hájek byli usmířeni s Václavem Zandálkem, jehož žalovali pro nárek na cti. Již se k tomu nemají vracet pod hrozbou pokuty 2 kop grošů českých a Václav Zandálek je navíc potrestán šatlavním vězením pro výstrahu ostatním, kde má strávit 2 dny a 2 noci bez újmy na cti.	30. 11.
179v–181	Petr Doubrava z Novoles byl usmířen s Martinem Divišem, svým zetěm taktéž z Novoles, kvůli dluhu 70 kop.	27. 12.
178v–179	Kateřina, manželka Jana Cikánka, byla usmířena s Jiřikem Kladrubským, jehož žalovala pro nárek na cti, a už se k tomu nemají vracet pod hrozbou pokuty 5 kop grošů českých a z lásky nikoliv za škody má Jiřík Kladrubský dát Kateřině ještě 5 kop grošů českých navíc.	17. 1. 1613

Trhová kniha z let 1566–1582

Folio	Obsah zápisu	Datace
331	Anna, vdova po n. Jakubu Stvořilovi, a její děti Matěj a Regina uzavřeli smlouvu o dědictví po otci, tedy o dům v Kostelní ulici, zahradu s domem za Šindelářskou branou a Kolářovské spáleniště s dřívím navezeným na stavbu domu v ulici Kostelní.	13. 3. 1576

Folio	Obsah zápisu	Datace
373v–374	Mikuláš Vodička uzavřel smlouvu se svojí švagrovou Dorotou, vdovou po Janu Vodičkovi st., o peníze jí přirknuté.	25. 8. 1577
375r–376	Dorota Vodičková uzavřela smlouvu se svými dcerami a jejich muži, Adamem Levhartickým z Levhartic a Martou, Matyášem Litoměřickým a Annou, o dědictví po manželovi, díky které získala zahradu s příkopem u Hradišťské brány.	25. 8. / 3. 9. 1577
399v	Jan Zilvar z Pilníkova a na Podhoří a Anna Duchoňka ze vsi Lipnice byli usmířeni pro spor o tok vody, který leží na gruntu Anny.	23. 4. 1582
329v	Jan a Anna, děti po n. Josefu Joštovi, uzavřeli smlouvu o dědictví po otci.	9. 5. 1582

Trhová kniha z let 1578–1605

Folio	Obsah zápisu	Datace
17v	Eva Skřivánková, vdova po Ondřeji Smíškovi, uzavřela smlouvu se svými zeti Václavem Soudkem z Jaroměře a Matyášem perníkářem, obyvatelem při Jaroměři, o spravedlnost po svém muži.	4. / 3. 3 1578*)
19r	Eliáš Hájek, na místě syna Václava, byl usmířen s Václavem Chlumeckým, radním písařem, který jeho syna nazval katem, přičemž za škody mu má zaplatit 10 kop a tři dny má strávit ve vězení na radnici pro výstrahu ostatním.	17. 2. 1579
28–29	Jeremiáš Rymeš, Václav, Martin, Anna Duchonka, Johana Bančíčková, Marta Jarošová, Kateřina Vostrocepka, děti po Petru ševcovi uzavřely smlouvu o dědictví po otci.	1. 5. 1579
46r	Anna, vdova po n. Janu Sokolovi, s dětmi Jakubem, Matějem, Jiřikem, Sixtem, Václavem a Kateřinou i s poručníky Matějem Čížkem a Janem Slavíkem uzavřela smlouvu o dědictví po J. Sokolovi.	13. 11. 1579
57r	Václav Svědík byl usmířen s Matějem Čížkem a Janem Slavíkem, poručníky Václava, syna po Janu Sokolovi Hrachovinovi, kvůli sporům, které vznikly po prodání role Matějem a Jiřikem, syny J. Sokola, V. Svědíkovi.	18. 1. 1580
82r	Jan Strážnický z Jaroměře s manželkou Annou, Adam Levhartický z Levhartic a Matyáš Litoměřický z Hradce Králové, zastupující své manželky, uzavřeli smlouvu o spravedlnost po n. Janu Vodičkovi.	22. 11. 1580
63v	Václav Ješek, městský rychtář, byl usmířen s Eliášem Račickým, obyvatelem při Hradci Králové a jeho ženou Kateřinou kvůli sporu o dvůr za Hradišťskou branou.	9. 2. / 20. 2. 1581

Folio	Obsah zápisu	Datace
86v	Eliáš Hájek a Hanuš Ludvík uzavřeli smlouvu o dluh 20 kop Jana ml. Mydláře, obyvatele při Jaroměři, za jehož zaplacení se dříve Hanuš Ludvík zaručil spolu s n. Jakubem Slepíčkou a n. Václavem Strádaelem.	17. 4. 1581
87r	Jan, Petr, Jakub a Sixtus Dluhoškové uzavřeli smlouvu o Sixtův podíl po otci Pavlu Dluhoškovi a bratru Jiříkovi. Sixtus celý svůj podíl 64 kop prodal Adamovi Mělnickému za 37 kop hotových peněz.	19. 4. 1581
92r	Vít zámečník z Uničova, syn n. Barbory Šanclové, Jiřík celník, zastupující svou manželku Annu, sestru Víta, a Jan, syn n. Blažeje Šancle se svou sestrou Annou uzavřeli smlouvu o dědictví po B. Šanclové.	4. 7. 1581
123v–124r	Kateřina, vdova po Martinu Šilhanovi, uzavřela smlouvu o dědictví se Simeonem, Mandalenou a Annou, dětmi po M. Šilhanovi.	20. 11. 1582
125r	Jakub Dluhoška a Jan Mydlář, poručníci sirotek po Petru Spourovi, uzavřeli smlouvu o dědictví po P. Spourovi s Annou, vdovou po témž.	1. 8. 1582
126r	Jiřík, Jan zastupující i Simeona a Kateřinu, děti Absolona Vokáče, uzavřeli smlouvu o dědictví po A. Vokáčovi s jeho ženou Dorotou.	18. 12. 1582
131v	Děti po n. Petru Medovi uzavřeli smlouvu o dědictví po otci takovou, že každý z nich získal 24 kop míšeňských a 11 grošů českých.	12. 2. 1583
135	Anna, vdova po n. Diviši Šoškovi, a Johana, vdova po Silvestru Kavkovi, nyní manželka Václava Soukeníka, uzavřely smlouvu o kšaft Silvestra Kavky (bratr Anny).	19. 9. 1583
162v	Jiřík a Matouš, děti n. Jakuba, syna Martina, uzavřeli smlouvu o dědictví s Jiříkem Pánkem, jejich otčímem zastupujícím i jejich matku Annu.	9. 12. 1583
176	Mikuláš Šošek, Anna, vdova po Diviši Šoškovi, a Václav Davidů a Jiřík Ptáček, poručníci sirotek po Václavu Šoškovi, uzavřeli smlouvu o dědictví po Diviši Šoškovi.	10. 8. 1584
185	Johana Pilařka, její děti Václav, Jiřík a Regína uzavřeli smlouvu s Janem Nymburským, Johaniným zetěm, a darovali mu ze statku po n. Janovi Pilaři díl role.	26. 10. 1584
196	Jan st. Litický z Šonova a na Litíči**) a Dorota Vodičková uzavřeli smlouvu o dluh n. Jana Vodičky 66 kop 40 g.	25. 2. / 2. 4. 1585
211–212	Anna, vdova po Martinu Trubačovi, se synem Pavlem a s vůlí zetě Matěje Netolického z Florentýnu zastupujícího své děti Jana, Václava a Kateřinu a Dorota, dcera Trubačky, s manželem Jiříkem z Hunšových dvorů uzavřeli smlouvu o dědictví po M. Trubačovi.	20. 12 1585/ 7. 2. 1586

Folio	Obsah zápisu	Datace
220	Matěj Netolický z Florentýnu v Novém Bydžově a Anna, vdova po Martinu Trubačovi, se synem Pavlem uzavřeli smlouvu o dědictví po M. Trubačovi.	28. 3. / 9. 5. 1586
269r	Kateřina Rodovská z Radče a Jan Rodovský z Hustřían uzavřeli smlouvu o majetek při Dvoru Králové po Bavorovi nejstarším Rodovským z Hustřían.	5. 9. / 18. 9. 1587
274r	Severin Kujavský se svými sestrami Kateřinou a Dorotou a s bratrem Martinem uzavřel smlouvu o dědictví po Janu Kujavském.	2. 11. 1587
346v	Matěj Čížek a Václav Ješek, poručníci Petra a Marty, sirotků Jana Řepy, uzavřeli smlouvu s Martinem Šadimským, jejich otčímem, o kšaft Mandaleny Řepky.	11. 7. 1588
310r	Jan Hořenský byl usmířen s Matějem Čížkem a Janem Slavíkem, poručníky Kateřiny, vdovy po Janu Hubkovi, pro spor o dědictví po J. Hubkovi.	8. 9. 1588
314r	Simeon a Fridrich, pozůstalí bratři po Zikmundu Hatařovi, uzavřeli smlouvu o dědictví po otci, dle které darovali část majetku i své sestře Anně a kvitovali poručníkům sirotčím účty.	25. 10. 1588
178	Martin Bišof kožišník, zastupující svou manželku Janu, dceru n. Havla Rozuma, a Simeon Šilhan o dluh 60 kop, které jí náležely na domě po otci, který koupil Simeon Šilhan.	4. 11. 1588
316	Ondřej Kolesa, obyvatel Dvora Králové, a Dorota, vdova po n. Janu Kolesovi Kamenickém, uzavřeli smlouvu o dědictví po J. Kolesovi, synu Ondřeje Kolesa.	11. 11. / 22. 11. 1588
359r	Jan Dluhoška a jeho zeť Martin Zub zastupující i svou ženu Reginu uzavřeli smlouvu o roli po Dorotě, manželce J. Dluhošky.	23. 8. 1589
168v–169r	Jan Klimšů, Marta Cypriánka a Mandalena, dcera po n. Volečkově, byli usmířeni kvůli dluhu Cypriána Zuba vůči Mandaleně Volečkové.	13. 10. 1592

*) Zřejmě písařská chyba. V dataci uvedeno v pondělí den přenesení sv. Václava 1578, ale v tomto roce vycházel svátek na úterý.

**) Litičtí ze Šonova byl český erbovní rod, který vlastnil ves Litič u Žirce. Blíže viz Milan MYSLIVEČEK, *Velký erbovník*, 1, Plzeň 2005, s. 379.

Trhová kniha 1590–1619

Folio	Obsah zápisu	Datace
26r	Jan Lhota ze vsi Ouhlejova a Kateřina, vdova po Václavu, otci Jana Lhoty, byli usmířeni pro spor kvůli splacení obvěnění.	10. 7. 1591

Folio	Obsah zápisu	Datace
28v–29r	Matěj Netolický z Florentýnu, na místě svých dětí Jana, Václava a Kateřiny, uzavřel smlouvu o kšaft Pavla Trubače s Kateřinou, vdovou po P. Trubačovi.	22. 6. / 16. 7. 1591
31–32r	Matěj Netolický z Florentýnu, měšťan Nového Bydžova, jménem svých dětí vzešlých z manželství se Zužanou, dcerou Martina Trubače, uzavřel smlouvu o kšaft Anny, vdovy po M. Trubačovi, s Jiřikem Vokáčem zastupujícím Kateřinu, vdovu po Pavlu Trubačovi, a s Matějem pernákářem a Matoušem Hniličkou, poručníky Anny, dcery po P. Trubačovi.	26. 7. / 20. 9. 1591
43	Petr Kalous z předměstí, Matěj Čížek a Jan Slavík, poručníci sirotek Matěje Korbela, s povolením Matěje Stvořila a jeho ženy Anny, uzavřeli smlouvu o dědictví po Regině, matce Anny.	4. 10. 1591
29v–30	Kateřina, vdova po Pavlu Trubačovi, uzavřela smlouvu o dědictví s Matějem pernákářem a Matoušem Hniličkou, poručníky své dcery Anny.	20. 5. 1592 / 13. 3. 1593
145r	Sixt Stehlík a Markyta, vdova po n. Duchku Stehlíkovi, byli usmířeni kvůli sporům o dědictví po D. Stehlíkovi.	19. 1. 1595
153	Václav Davidů a jeho švagr Matěj Stvořil uzavřeli smlouvu o dědictví po Anně Stvořilce.	2. 10. 1595
178r	Anna, dcera Doroty Vodičkové, též s vnoučaty D. Vodičkové, s Annou, manželkou Matyáše Litoměřického z Hradce Králové, Ondřejem Levhartickým, Dorotou zastupující i Jana, děti po Martě Levhartické uzavřeli smlouvu o dědictví po M. Levhartické a prodali Václavu Ješkovi za 400 kop roli a louku.	18. 7. 1596
190r–191r	Lidmila s manželem Jindřichem Šarounem a Petr Račický, tchán jejich, uzavřeli smlouvu o dědictví po jeho manželce Regině.	22. 9. 1593 / 2. 12. 1596
204v–206r	Martin Cikán z Čermné zastupující i svého syna Jana, Anna, manželka Jakuba Klobásy, a Jan Vokáč zastupující i svého bratra Simeona Vokáče, Mikuláš Sklenička a Adam Topinka na místě své ženy Anny, dcery Jana Tůmy, i na místě jejího bratra Tomáše se porovnali o dědictví po Kateřině Vichkové, dříve manželce Viktorina Soukeníka.	3. 3. 1597
209	Zikmund Kavka a Václav Hampl, poručníci Kateřiny vdovy po Jiříku Židovi, Jan Březinský, Petr Hanásek, Jan Dluhoška, Pavel Žid a jeho bratr Václav a Adam Topinka, synové, zeťové a vnuci po Jiříku Židovi, se porovnali o dědictví.	12. 2. 1597
214r–215r	Jan Čížek a jeho manželka Dorota, jelikož žijí odděleně pro spory, které mezi sebou mají a zřejmě se již nenapraví, si rozdělili majetek.	24. 4. 1597

Folio	Obsah zápisu	Datace
246r	Mikuláš Sklenička s plnými právy na dům Jakuba Klobásky uzavřel s ním a jeho ženou Annou smlouvu, že jim zaplatil 5 kop, oni mu dům odevzdali a získal městské právo.	15. 4. 1598
250r–251v	Eliáš Petera a Jiřík Ptáček, poručníci sirotků po Václavu Zubovi, tedy Jakuba a Anny, Martin Zub jinak Dlabal, Pavel Roubal, Anna Valšová a Kateřina Sobotková z Jaroměře, děti po Mandaleně Zubové, uzavřeli smlouvu o dědictví po Václavu Zubovi.	27. 5. 1598
270r	Martin Dlabal a Pavel Roubal, poručníci a strýcové Jakuba a Anny, sirotků po Václavu Zubovi, uzavřeli smlouvu o majetek po Václavu Zubovi s Dorotou, vdovou po V. Zubovi a nyní manželkou Šebestiána Mrázka nožíře.	15. 1. 1599
280–281	Martin Cikán z Čermné a Jindřich Šaroun, poručníci Tomáše, sirotka po Janu Tůmovi, uzavřeli smlouvu o statek po J. Tůmovi s jeho matkou Annou, manželkou Matouše Valše.	2. 4. / 7. 4. 1599
282r	Václav, syn n. Jana Hlouška, s Janem a Annou, dětmi n. Martina Kavky jinak Vlachýho, uzavřeli smlouvu o dědictví po rodičích.	14. 5. / 17. 5. 1599
294	Alžběta, vdova po Janu Dluhoškově, se svými dětmi Václavem a Annou, uzavřely smlouvu o kšaft se zetěm Martinem Zubem jinak Dlabalem.	3. 12. / 6. 12. 1599
300	Matěj Sluničko, jeho dcery Dorota a Mandalena, Václav Radecký zastupující také svého bratra Jiříka s Annou, manželkou Václava Holana, uzavřeli smlouvu o kšaft Václava Slunička.	3. 12. 1599/ 20. 2. 1600
303	Anna, vdova po Janu Tůmovi, nyní manželka Matouše Valše, macecha Anny Topinkové, se domluvila s Annou T. o 83 kop 20 g po Mandaleně Tůmové, tetě Anny T.	25. 4. / 2. 5. 1600
306	Jan Nymburský a Tomáš Žlutický, poručníci Johany Šadimské a Martina Šadimského, uzavřeli smlouvu o kšaft M. Šadimského a jeho dcery Doroty s Martinem Cikánem z Čermné a Severýnem Kujavským, poručníky vdovy Kateřiny a syna Václava.	28. 1. / 10. 4. 1600
309	Matěj Čížek a Eliáš Petera, poručníci Zuzany, dcery po Petru Kalousovi, uzavřeli smlouvu o dědictví po P. Kalousovi s Matějem Červenkou a Sixtem Jedličkou, poručníky Marty, vdovy P. Kalousovi.	18. 4. 1600
335r	Jan Sklenička a Kateřina, manželka Adama Trutnovského a macecha Jana Skleničky, se porovnali o dědictví po Martinovi, Pavlovi a Anně, sourozencích Jana Skleničky.	11. 4. 1601

Folio	Obsah zápisu	Datace
380r	Nápadníci ke statku po Kateřině Židové se porovnali o dědictví.	27. 5. 1602
381	Kateřina, vdova po Mikuláši Šoškovi, s dětmi Janem, Václavem, Dorotou uzavřely smlouvu o dědictví po M. Šoškovi.	15. 11. 1602
134v	Regina, manželka Jakuba Blažejovic za branou Poříčskou ke kostelu sv. Petra na Poříčí v Novém Městě pražském, a Mikuláš Svatoň jinak Vytopil uzavřeli smlouvu o Annině podílu na dědictví po rodičích.	27. 4. 1609
391v	Jan Kapelle a Tomáš Tůma byli usmířeni kvůli sporu týkajícímu se nově vystavěných chlívků Jana Kapelle.	14. 6. 1610
394r	Jan Hampl uzavřel smlouvu o dědictví po Anně Hamplové se svým otčímem Jakubem Portýkem.	22. 1. 1604
394v	Jiřík Kavka s Janem Kuncem bednářem zastupujícím svou ženu Annu, dceru J. Kavky, uzavřeli smlouvu o dědictví po Kateřině Kavkové, manželce J. Kavky.	22. 1. 1604
419r	Jan Prasátko a Marta Jalovecká, vdova po Václavu Jaloveckém, uzavřeli smlouvu o dědictví po V. Jaloveckém.	16. 3. 1606
204r	Regina, manželka Martina Andrla a Jan, její syn z manželství s n. Adamem Zralým, se porovnali o dědictví po A. Zralým.	15. 7. 1608
453r	Kryštof Krouza a jeho bratr Jan uzavřeli smlouvu o 70 kop grošů, Janův podíl po otcí.	19. 5. 1609
485	Markéta, vdova po Jiříku Peterovi, se rozhodla kvůli svému vysokému věku přenechat dědictví po manželovi svým dětem Janovi, Adamovi, Davidovi, Matějovi, Eliášovi a Anně.	11. 11. 1610

Kšaftovní kniha z let 1571–1720

Folio	Obsah zápisu	Datace
23v–24r	Matěj Čížek a Jan Řepa, poručníci Kateřiny, vdovy po Petru Trnkovi, Petr Spoura a Vavřinec Hruška, poručníci synů po P. Trnkovi, uzavřeli smlouvu o kšaft P. Trnky.	17. 5. 1580
48v–49r	Matěj Čížek a Martin Šilhan, poručníci Marty, dcery po Petrovi Havláškoví, a Jan, syn po P. Havláškoví, uzavřeli smlouvu o kšaft P. Havláška a dědictví po matce, protože ta zemřela dřív, než došlo k plnění kšaftu.	23. 3. 1580
53	Adam Chodera, obyvatel při DK, a Simeon Horák se sestrou Kateřinou uzavřeli smlouvu o dědictví po Matěji Horákovi.	1. 10. 1586

Folio	Obsah zápisu	Datace
22	Kateřina, dcera Jana Měchury, a Martin perníkář s Matějem Stvořilem, poručníci Marty, dcery Marka Měchury, byli usmířeni s Jiříkem Matysem kvůli sporům o odkaz Martina Měchury.	15. 7. 1588
61v–62r	Jiřík Kavka na místě své ženy Kateřiny, Jan Horák ze Strynic a Lidmila, vdova po Šimenovi Horákovi, se porovnali o dědictví po S. Horákovi.	1. 5. / 15. 6. 1589
76v–77r	Dědicové Tomáše Janečka Podhájského z Verdeka se smluvili na úpravách plnění jeho kšaftu.	25. 5. 1594
90	Mariana a Anna, dcery Doroty Tázlarky, uzavřely smlouvu o kšaft D. Tázlarky se svým otčímem Janem Prasátkem.	23. 2. / 12. 3. 1601
95	Jan a Václav zastupující i svého bratra Jiříka a Mandalena, Saloména zastupující i Kateřinu, Anna a Dorota se porovnali o dědictví po rodičích v DK i v Přelouči.	10. 11. 1604
97	Jiřík Šrámek a Marta, vdova po Mikuláši Šrámkovi zastupující i své děti Jana, Pavla a Václava, uzavřeli smlouvu o kšaft M. Šrámk.	20. 10. 1605
100v–101r	Stanislav Procházka a Adam Petera zastupující sirotky Kateřinu a Dorotu a Václav Šošek s Dorotou, manželkou Matěje Petery, uzavřeli smlouvu o kšaft Kateřiny Šoškové.	18. 4. 1607
104	Anna, vdova po Václavu Svobodovi, byla usmířena kvůli sporům o dědictví s Kateřinou, vdovou po Janu Svobodovi, a jejím synem Matějem.	4. 9. 1607

AMICABLE SETTLEMENTS AMONG BURGHERS OF DVŮR KRÁLOVÉ IN 1576–1613

This study focuses on amicable settlements concluded among burghers of Dvůr Králové in the period 1576–1613. Based on a diplomatic analysis, it presents the key sources for research into arbitrated settlements in the town. The source material is drawn mainly from the 1576–1613 register of contracts and amicable settlements, a ledger compiled by the municipal authority. Similar registers from the East Bohemian region have also been preserved in Náchod and Litomyšl, though a detailed inventory of these sources has not yet been compiled. These registers primarily contained information on settlements of disputes concerning personal honour and inheritance-related matters. It is interesting that although in some cities (Kroměříž, Brno) such issues came within the purview of magistrates, in Dvůr Králové disputes were handled by the municipal council.

The research revealed that in a small royal town such as Dvůr Králové, not all records were kept in a single dedicated document. Almost half of all the amicable settlements in the town for the period under investigation are found in three registers of commercial contracts, and a small number were also recorded in the register of wills; in such cases the disputes mostly did not concern matters of honour, but rather real estate. The sources provide insights into the mentality of the burghers during the period, how they perceived these registers, and how society handled this area of legal practice. The study also includes a catalogue of all amicable settlements concluded in the period 1576–1613.

